Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka stane 1·25 Din.

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poštnina posebej. — Oglasi po ceniku.

SOCIALIST

Izhaja vsak petek popoldne. Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo. Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Vidovdanska cesta štev. 2, pritličje.

Glasilo Socialistične Stranke Jugoslavije

Štev. 49. V Ljubljani, dne 5. decembra 1924. leto II.

Proletarijatu Jugoslavije.

Delavcem v mestih in na deželi!

Pri zadnjih volitvah smo vas socialisti svarili, da ne hodite za nobeno izmed meščansko-kapitalističnih strank, karkoli bi vam obetale ali govorile, ker ne bodo za vas ničesar dobrega napravile in ne bodo izpolnile niti ene svojih obljub.

Od takrat ste minili skoro dve leti. Imeli ste priliko prepričati se, da smo govorili resnico. Kajti celi dve leti so se meščansko-kapitalistične stranke **samo prepirale in klale med seboj za vlado in moč v državi, ljudstvo pa so hladnokrvno puščale živeti v najtežjih razmerah in v največjem pomanjkanju.**

Ta sebičen posel so vršile v enaki meri vse meščanske kapitalistične stranke: radikali, radičevci (slovenski republikanci), klerikalci, begomuslimani, demokrati, nemški nacionalci, pa tudi takozvani zemljeradniki (samostojni kmetje).

Kakor mora tlači že celih šest let našo državo boj meščansko-kapitalističnih strank za vlado v državi. Pri tem prepiru pa ostajajo ljudski posli nerešeni. Meščanske stranke ne občutijo gorja, ker so v bistvu vse enake, vse so predstavnice meščansko-kapitalističnega razreda, ki mu gre dobro. Vse te stranke hočejo misli ljudstva odvrniti od pravih ljudskih potreb s tem, da jim mečejo v obraz verske, plemenske in narodnostne fraze. Samo socialistična stranka, ki je predstavnica delovnega ljudstva v mestu in na selu, je razkrivala lažnjivost vseh meščanskih strank ter pokazala, da se za verskimi in narodnostnimi frazami teh strank skrivajo surovi profitarski interesi. Naša stranka je vse meščanske stranke naganjala, da pokažejo pravo politiko in začno reševati vsa ona vprašanja, ki so važna za ljudske mase.

Toda za vse naše pozive so imele meščanske stranke gluha ušesa. Niti eno vprašanje resničnih ljudskih potreb še ni rešeno.

Kje je invalidski zakon?

Deset tisoči onih siromakov in nesrečnikov vseh krajev Jugoslavije, ki so v vojski oslepeli, ohromeli in oboleli, čakajo z obupno potrpežljivostjo, da jim država pomaga v težki nesreči, ki jih je v vojski doletela. Toda invalidi bodo pomrli, buržuazija pa ne bo rešila vprašanja invalidskega zakona vsled svojih medsebojnih bojev za moč in vlado in vsled svoje sebičnosti in trdosrčnosti. Izgleda, da buržuazija ravno čaka na smrt invalidov, kajti invalidski zakon ne bo več potreben, če vsi invalidi pomro.

Ravno tako je z agrarno reformo.

Na stotisoče ljudi čaka na zakon, ki naj reši vprašanje, da li bo ostala zemlja, ki so jo dobili, njihova, da jo morejo obdelovati s tisto pridnostjo in tistim veseljem, ki sta za ta posel potrebna. Drugi stotisoči poljedelcev pa, ki niti nimajo zemlje in jo tudi niso dobili, čakajo zastonj, da zemljo dobe, da bi jo mogli obdelovati in da bi imeli od česa živeti. Razne vlade pa pošiljajo drage komisije za agrarno reformo, ki stanejo samo denar in slepé ljudi. Ljudstvo brez zemlje pa se izseljuje v tujino.

In kako šele izgleda zaščita delavstva, socialno zakonodavstvo in socialna politika?

Kako žalostna in nesrečna je usoda socialne politike v rokah meščansko kapitalističnih strank! Sicer imamo zakon o zaščiti delavcev, toda kdo ga spoštuje? Najbolj ga krši državna uprava sama, po njenem zgledu pa vsi ostali. Ne spoštujejo se niti odredbe o trajanju delavnega časa, niti odredbe o plačevanju delavcev. Kjer si niso delavci sami izbojevali upoštevanja 8 urnega delavnika, niso niti država, niti privatni podjetniki v industrijskih in rudarskih podjetjih izpolnjevali predpisov o 8 urnem delavniku. V podjetjih ginejo delavci v večjem številu, kakor v vojski. Ali mislite, da je državna uprava kaj ukrenila, da se to zlo onemogoči ali saj omili? Kaj še! Meščanski razred smatra delavce za predmet, s katerim bogati. Zato se nobena meščansko-bogatinskih strank ne zmeni za usodo delavcev. Meščanskim strankam je dobro, prepirajo se za vladno moč in za večji dobiček od vladanja.

Pa tudi z zavarovanjem delavcev ni nič bolje!

Kolikor so imeli delavci vpliva na zavarovanje, so zavarovanje obupno branili, država pa ga je na vse mogoče načine gazila in izigravala.

Pri tem je šla država celo tako daleč, da ni hotela delavcev v svojih podjetjih, na železnici in javnih stavbah, niti zavarovati. Zato so tisoči nesrečnih delavcev, posebno tisti, ki prihajajo iz raznih krajev iz dežele in iščejo zaslužka in kruha v državnih podjetjih, nezavarovani, če obole ali pa postanejo za delo nezmožni. Država jih prepušča njihovi usodi in to proti jasnim določbam zakona.

Pa kaj naj rečemo o razširjenju zavarovanja na podeželske delavce in na poljedelce, o uvedbi starostnega zavarovanja?

Meščansko kapitalistične stranke nočejo o tem nič slišati! Puščajo ubogega kmeta in delavca, da živi in umira v največji bedi brez kake javne in z zakonom določene pomoči.

In stotisoči nezaposlenih?

Tovarna za tovarno se zapira vsled nesrečne gospodarske politike meščansko-kapitalističnih strank, delavci in njihove rodbine pa ostajajo brez posla in zaslužka ter gladu umirajo. In namesto, da bi vladajoči skrbeli vsaj za to ,da se ti tisoči preskrbe z delom pri nujno potrebnih javnih zgradbah, poteh in železnicah, jih puste gladovati. Niti najpotrebnejše podpore ne dobe ti nesrečneži od države; seveda vladajoči kapitalsitični razred je sit, glad delavskih tisočev ga pa ne briga!

Stanovanjsko vprašanje je tudi ostalo nerešeno!

Vse delavstvo in uradništvo po mestih misli obupano samo na to: ali nas bodo vrgli 1. januarja 1925 z našimi rodbinami in stvarmi na cesto? Ta dan preneha namreč veljava sedanjega stanovanjskega zakona, toda meščansko-kapitalistične stranke so v boju za oblast pozabile na rešitev tega vprašanja. Da bi pa sezidale nova stanovanja za delavce in za siromašni svet v mestu in na deželi, na to meščanske stranke dosedaj niti misliti niso hotele, še manj pa so kaj takega izvrševale. Meščanstvu je dobro in toplo in niti ena meščanskih strank se ne briga za delavska stanovanja. Samo socialistična stranka Jugoslavije, ki je predstavnica delavskega razreda v mestu in na deželi, bije boj za zaščito najemnikov in za zgradbo novih, cenih stanovanj.

Današnja davčna politika je najboljše ogledalo brezobzirnosti in nesramnosti naših meščanskih-kapitilističnih strank ter razrednega značaja današnje države in vlade.

Siromašno ljudstvo v mestu in na deželi se davi pod težo taks in monopolov. Meščansko kapitalistična država krade milijarde iz ljudskega žepa s tem, da stvarja draginjo, da dviga cene monopolskim predmetom, soli, petroleju, tobaku, vžigalicam in ostalim. Stvarja draginjo s povišavanjem že itak visoke carine, trošarine, taks in vseh vrst posrednih davkov. Zato pa še do danes niti radikali, niti kaka druga meščanska stranka, niso hoteli skleniti **zakona o neposrednih davkih**, s katerim bi težko davčno breme prenesli iz ramen siromašnega sveta v mestu in na deželi na velike posestnike, izvozničarje in uvozničarje, rentirje, bankirje, industrijalce in bogato posest. Samo socialistična stranka se je borila proti temu sramotnemu davčnemu sistemu, ki oprošča kapitalista od plačevanja davkov in ga prevaljuje na siromašno delovno ljudstvo.

Radikali, ki so — skupaj s samostojnimi demokrati — danes na vladi, so samo v teku enega leta svojega vladanja po zadnjih volitvah navalili na narod celo vrsto novih težkih davčnih bremen. Povečali so **zemljiški davek za 5krat,** uvedli **kuluk,** za več kot 2krat **povečali železniške tarife** ter sklenili **zakon o taksah,** ki je danes strašna kazen za vse delavce v mestu in na deželi. In ko so današnje opozicionalne stranke, med njimi naši klerikalci, prišle pred štirimi meseci do vlade, niso samo vsa ta davčna bremena pustile nezmanjšane, ampak so se pripravljale uvesti še nova bremena, hoteč zvišati državni proračun še za 2 milijarde dinarjev. In celo Radičevci (slov. republikanci), ki so baje republikanci in pacifisti, so odobrili vse te ogromne izdatke za monarhijo in vojsko. Poglejmo pa še, kaj so vse te stranke dale ljudstvu za ta težka bremena?

Prvo, **zakon o vojski,** s katerim so pustili militaristični sistem, ogromno stalno vojsko s pretirano dolgim rokom službe od 18 mesecev do 2 let. Pustili so avanzirati več kot 100 generalov in nešteto oficirjev, pri tem pa pustili v največji revščini tiste državne uslužbence in uradnike, ki so za ljudstvo najbolj potrebni, kakor inženjerje, učitelje, profesorje in druge državne delavce. Trošili so na stotine milijonov, celo milijarde, za oboroževanje in za pripravljanje novih vojska.

Pustili so propadati ceste in železnice. S policijo so preganjali, pretepali in zapirali delavce, vse iz političnih in strankarskih razlogov. Kdo v tej zemlji ne pozna vseh brezobzirnih nasilij nad delavstvom, ki so jih vršili strankarski radikalni odbori, pa odbori in društva (Orjuna, Srnao, Hanao) ostalih meščanskih strank, neizvzemajoč i Radičevce, ki so izvrševali brezobziren teror nad hrvaškemi delavci, če niso bili njihovi pristaši. Ti strankarski odbori in društva so bili država v državi, pravcati teroristični sovjeti, ki so vršili teror in preganjanja.

Posebno je trpelo delovno ljudstvo v mestih in na deželi vsled **nezaslišanega nespoštovanja vseh ljudskih osnovnih, političnih, ustavnih in zakonskih pravic** od strani sedanje državne uprave, kateri so načelovali i nacionalni blok i federalistični blok. Še danes vladajo v večjem delu države (v Vojvodini, Bosni in Hercegovini, Dalmaciji, Hrvatski, Slavoniji) po občinah postavljeni in od naroda osovraženi vladni komisarji. Pogažena je pravica ljudstva, da samo upravlja svojo občino, okraj in okrožje, kakor je to z ustavo predpisano. Vsled tega je delavno ljudstvo brez vseh pravic, zahtevajo od njega vse, najtežje in najbolj krvave žrtve, ne dobiva pa za to ničesar, ne priznava se mu nikaka pravica. Zloglasni zakon proti delavstvu, zakon o zaščiti države, je delo vseh meščanskih strank, radikalov, demokratov in zemljeradnikov (samostojnih kmetov). Ko so pa prišli klerikalci in radičevci na vlado, ga niso ukinili! Vse meščanstvo je složno, kadar je treba jemati delavstvu pravice.

Po celem svetu je znana **zloglasna naša korupcija.** S korupcijo so se umazala in ponižala najvišja mesta v državni upravi. Cela vrsta ministrov, radikalov, demokratov, begomuslimanov, slovenskih klerikalcev, je ne samo osumljenih, ampak celo obtoženih, da so s svojim delom državo oškodovali za milijone ter da so kradli, goljufali, trgovali in vršili zloupotrebe najnižjih vrst. Vse to so delali ne samo radikalni ministri, ampak tudi demokratski, begomuslimanski, pa tudi klerikalni. Njihov boj za oblast je v veliki meri boj za pravico do korupcije. In niti eden obtoženih ministrov ni imel poguma stopiti pred sodišče, da opere čast svojega imena in čast visokega mesta, ki ga je zavzemal. Nasprotno, vsi so se

obupno branili sodišča. Med tem, ko se ministrom, ki kradejo in goljufajo nič ne zgodi, preganjajo uboge državljane brez usmiljenja, če so krivi ali nedolžni. V tem se najjasnejše vidi vsa razredna pravica današnje države.

Vrhunec vsega pa je doseglo **gaženje in uničevanje parlamentarnega sistema vladavine** v naši državi. Radikali, demokrati, radičevci, klerikalci, begomuslimani, samostojni kmeti, vsi so pri tem delu sodelovali in so enako krivi. Vse te stranke so hodile na dvor, da izprosijo tamkaj vlado za sebe, niso se pa brigale zato, da jo dobe in učvrste v narodni skupščini in z mobilizacijo širokih ljudskih mas.

Vsled njihovega prilizovanja v dvoru in nespoštovanja narodne skupščine se je moglo zgoditi, da so ostali nerešeni neštevilni in najnujnejši ljudski posli, da je narodna skupščina bila zaprta in ni delala. Vse meščansko-kapitalistične stranke so ponižavale sebe in narodno skupščino ter prosjačkale generale, da se zavzemajo na dvoru za njihovo korist, da pridejo do vlade. Vsak narod pa, ki nima parlamentarizma in samouprave, pa je narod brez osnovne možnosti za pravilen in demokratičen razvoj.

Boj za **centralizem, avtonomijo ali federalizem** je samo prevara, s katero varajo meščansko kapitalistične stranke ljudske množice, da bi lažje vladale in da bi kapitalisti lažje izkoriščali. Zaraditega razdvajajo in zlorabljajo te stranke podeljenost ljudstva na plemena in vere ter hujskajo en del proti drugemu. V resnici bi pa delavci iz mesta in vasi ravno tako slabo ali pa še slabše živeli v samostojni Hrvaški ali klerikalni avtonomni Sloveniji ali begovsko-avtonomni Bosni in Hercegovini, kakor danes slabo žive v Pašič-Pribičevičevi centralistični državi. Delavci greše prav usodno proti sebi in svojim koristim, če gredo za plemenskimi in nacionalističnimi šovinisti, ki so vsi složni v tem, da ščitijo kapitalistična izrabljanja nad delavnim ljudstvom iz mesta in vasi. Dolžnost vseh delavcev je, da se vsi, ne glede na vero in narodnost, zberejo v svojo razredno socialistično stranko, ki ne deli ljudi ne po narodnosti, ne po veri, ampak izključno po njihovem družabnem položaju. Mi poznamo samo kapitaliste, ki izžemajo delavce iz mest in vasi in delavce, ki so sužnji teh kapitalistov.

Zato gre politika socialistične stranke za tem ciljem, da organizira vse delavce v mestu in na deželi za borbo proti kapitalistični vladavini. Mi smo odločno proti policijsko-vojaško-terorističnemu absolutizmu, pa naj se izvaja v celi državi iz enega središča ali pa v vsaki posamezni pokrajini posebej. Mi smo pristaši najpopolnejše ljudske samovlade in samouprave v občini, okraju, okrožju, oblasti in v državi. O taki ljudski samovladi in samoupravi pa noče nobena meščanskih strank nič slišati.

Vse gorje prihaja od meščansko kapitalistične vladavine, proti kateri se neumorno in neustrašeno z besedo in dejanjem bori samo socialistični delavski pokret. Njegovi poslanci, če tudi maloštevilni, niso nikdar opustili nobene prilike, da ne bi bili žigosali in napadali v narodni skupščini, na javnih zborih in sestankih gorja meščansko kapitalistične vladavine. Naši poslanci so se upirali nezakonitosti, borili so se za politične in gospodarske pravice delavcev v mestu in na deželi.

Socialistična stranka je zahtevala in se je neustrašeno in neutrudno borila:

ZA PRAVIČNI INVALIDSKI ZAKON;

ZA ZAKON O AGRARNI REFORMI IN ZA HITRO TER PRAVILNO IZVEDBO AGRARNE REFORME.

ZA IZVEDBO IN ZA IZPOPOLNITEV ZAKONA O ZAŠČITI IN ZAKONA O ZAVAROVANJU DELAVCEV, O ZAVAROVANJU ZA SLUČAJ BREZPOSELNOSTI, STAROSTI IN DELANEZMOŽNOSTI;

ZA RAZŠIRJENJE OBVEZNEGA ZAKONITEGA ZAVAROVANJA TUDI NA DEŽELO;

ZA POBIJANJE DRAGINJE IN ZA ZGRADBO ZDRAVIH IN CENIH STANOVANJ PO MESTIH IN VASEH ZA DELAVCE IN TO S POMOČJO OBČIN, SRESKIH IN OKROŽNIH SAMOUPRAV TER DRŽAVE;

ZA ZAŠČITO IN VZGOJO VSE VOJNE IN OSTALE SIROMAŠNE IN ZAPUŠČENE DECE;

ZA OBVEZNO PRESKRBOVANJE DELA DELAVCEM IZ VASI IN MESTA IN ZA NJIHOVO POMOČ V SLUČAJU BREZPOSELNOSTI;

ZA ODPRAVO MILITARIZMA IN PROTI VOJNI POLITIKI;

ZA KRAJŠI ROK SLUŽBE V VOJSKI IN ZA ODSTRANITEV VSEH ONIH OFICIRJEV, KI SE KOT NEODGOVORNI ČINITELJI MEŠAJO V POLITIKO IN VPLIVAJO NA NJO S SILO SVOJEGA VOJAŠKEGA POLOŽAJA;

ZA SODBO VSEM ONIM MINISTROM IN URADNIKOM, KI SO VRŠILI KORUPCIJO, KI SO SE DALI PODKUPOVATI TER TRGOVALI S SVOJIM MINISTRSKIM ALI URADNIŠKIM POLOŽAJEM;

ZA TAKOJŠNJE VOLITVE V OBČINAH, SREZIH IN ŽUPANIJAH, KAKOR PREDPISUJETA ZAKON IN USTAVA;

ZA POLITIČNO IN PRAVNO ENAKOST, ZA PRAVICO VSEH NESLOVANSKIH NARODNIH MANJŠIN, DA RAZVIJEJO SVOJO NARODNO KULTURO;

ZA OBČE ZAKONODAVSTVO V DRŽAVI S POPOLNO SAMOUPRAVO VSAKEGA UPRAVNEGA DELA ZEMLJE;

ZA PARLAMENTARIZEM, ZA JUGOSLOVANSKO DEMOKRATIČNO REPUBLIKO, ZA ZVEZO MED BALKANSKIMI NARODI, ZA MEDNARODNI MIR!

SODRUGI, DELAVCI IZ MESTA IN DEŽELE!

Edino socialistična stranka je vse to zahtevala in se za to borila; ona se zato bori in se bo borila, dokler ne bo vsega tega ljudstvu in državi izbojevala!

Borila se bo v globokem prepričanju, da brez vsega tega ni demokracije, ni ljudskih pravic.

Toda socialistična stranka ve ravno tako dobro, da se vse to ne da doseči, dokler se ne ustvari jak in močen socialistični pokret v mestih in na deželi, ki bo enodušno, kot dobro organizirana in disciplinirana vojska nastopil in se bojeval za dosego vseh zahtev. V tej borbi bomo naleteli takoj na odpor glavnega nosilca vsega gorja današnje družbe in glavnega sovražnika vseh pravic delovnega ljudstva iz mesta in dežele, na sovražnika vsake prave in resnične demokracije, a ta sovražnik je

KAPITALIZEM,

ki ga branijo v enaki meri vse meščansko kapitalistične stranke, ki so nas goljufale pri zadnjih volitvah in ki bodo tudi sedaj prišle, da nam lažejo.

In ne bo prevare in laži, ki bi se je te stranke ne izmislile, da vas pregovore za pomoč pri volitvah, da jim zopet pomagate do vlade in moči, ki jo bodo jutri uporabile zoper vas. Da bi vas lažje prevarile, bodo prišle: ta z velikosrbskim, ta s hrvaškim, ta s slovenskim, ta z nemškim, ta z madžarskim klobukom!

Toda to pot jim ne verujte! To pot se ne dajte prevarati! Recite jim, da je zadosti 6 let prevar! To pot pojdite samo v vrste vaše socialistične delavske stranke, one stranke, ki je edina v celem svetu znala in hotela iskreno se boriti za zaščito in pravice delavcev, one stranke, ki danes skoro v vsih državah zapadne Evrope — na Angleškem, Francoskem, Nemškem, v Belgiji, Danski, Švici, Švedski — lomi buržuazijo in kapitaliste, delavstvo teh držav pa vodi h konečni zmagi in vladi, a svet k medsebojnemu miru in medsebojni ljubezni.

Živela socialistična delavska stranka!
Živela ljudska samouprava!
Živela zaščita in zavarovanje vseh delavcev iz mesta in dežele!
Živela zmaga socialistične stranke!
Živel mednarodni mir!
Proč z meščansko socialno in politično reakcijo!
Proč z izjemnim zakonom proti delavcem!
Proč z vojno!
Proč s kapitalistično vladavino!
V boj, v volitve vsi do zadnjega, sodrugi delavci iz mesta in vasi!
V boj za socializem!

Glavni odbor
Socialistične Stranke Jugoslavije.

Dimitrije Tucović.

Nedavno so se zbrali ob grobu pokojnega Dimitrija Tucovića delegati jugoslovanskega proletariata, da proslave njegov spomin. Da se jugoslovanski proletariat vsaj skromno oddolži za delo človeku, ki je posvetil vse svoje življenske sile interesom delavca, interesom delavskega razreda in delavskega gibanja.

Organizirani, na temelju marksistične teorije in prakse izgrajeni delavski pokret se je razvil v Srbiji šele v dvajsetem stoletju. Takrat se je šele srbski delavski razred konstituiral kot samostojen gospodarski in politični faktor. Par desetletij preje je poizkusil sicer Svetozar Marković, prvi srbski socialist, pritegniti mladino in uboštvo v socialistični tabor. Vendar pa je bil sad Markovićevega dela malomeščanska in kmečka stranka radikalov, ki igra še danes v političnem življenju Jugoslavije važno vlogo.

Okoli leta 1900. pa je pričelo par intelektualcev znova z intenzivno socialistično propagando, naslonivši sedaj socialistični pokret na sicer maloštevilčni fabriški proletariat. Leta 1902. so osnovali glavni Radnički Savez, prvo moderno sindikalno organizacijo, ki še danes predstavlja središče gospodarskega boja jugoslovanskega delavskega razreda. Leto dni kasneje pa so ustanovili prvo samostojno politično stranko, — srbsko socialno demokratično stranko, ki je igrala važno vlogo v razrednem boju srbskega delavstva. Ta stranka je bila neumoren in odločen voditelj srbskega delavstva in v Internacionali je veljala za eno najradikalnejših in najdoslednejših proletarskih strank.

In, ravno Tucovićeva velika, zgodovinska zasluga je, da je s svojim neutrudljivim, nesebičnim delom največ pripomogel, da se je takratni delavski pokret predvojne Srbije formiral in izgradil v marksističnem smislu. Dimitrije Tucović je položil pokretu srbskega delavskega razreda marksistični temelj. Šele po Tucovićevem udejstvovanju je nastopil srbski proletariat svojo zgodovinsko pot.

Tucović se je rodil leta 1886. v Užicah. Po dovršenih srednješolskih študijah je vstopil za kratek čas v duhovniški seminar, nato pa se vpisal na juridični fakulteti beograjske univerze. Postal je voditelj socialističnih študentov ne le na dijaških skupščinah, marveč tudi pri javnih manifestacijah in demonstracijah. Vsled konflikta s policijo je pobegnil v Avstrijo in se šele po padcu Obrenovićev vrnil v Beograd.

Po povratku v Beograd se je takoj posvetil agitatoričnemu in organizatoričnemu delu. Postal je tajnik mlade socialistične organizacije, zastopnik stranke v mednarodnem biroju, učitelj na beograjski delavski izobraževalni šoli, urednik dnevnika Radničkih Novin in kasneje tudi izdajatelj znanstvene revije „Borbe“. Poleg tega dela pa je govoril na nebroj sestankih, shodih, zborovanjih, ne le v Srbiji, marveč tudi Macedoniji in drugod. Ravno vsled Tucoviševega neumornega dela se je socialistična stranka krepko razvijala. Viktor Adler je bil Dimitriju Tucoviju ideal delavskega voditelja. Ob Adlerjevi šestdesetletnici je Tucović priznal, da zavzema Adler v njegovem idealiziranem albumu velikanov Internacionale — prvo mesto. In, po sestanku v letu 1909. na socialistični konferenci v Ljubljani. je pisal Tucović, da ga je zadivil Adlerjev prepričevalni, duhoviti in odkriti nastop.

Pa prišla je svetovna vojna. Tucović je moral na fronto in pri Lazarevcu ga je zadela kroglja, Živko Topalović pa mu je pogladil zadnji mrzlo čelo in poiskal grob.

Danes občuti jugoslovanski proletariat Tucovićevo izgubo. Danes, ko so delavski pokret razbili frazerji in komunistični razdirači, zija vrzel, ki jo je vsekala Tucovićeva smrt.

Slava Tucoviću!

Iz politike.

(Delavski blok? — Uvod k „svobodnim“ volitvam. — Orijent se vzbuja.)

Ljubljana, 3. dec. 1924.

Kakor smo že v zadnji številki poročali, so se v Ljubljani začela pogajanja za sestavo širšega delavskega bloka, ki so se vršila med zastopniki naše, neodvisne delavske in narodno-soc. stranke ter Bernotove skupine. Pogajanja so se radi načelnih razlik med stališčem neodvisne delavske in narodno-soc. stranke in pa zato, ker je Bernotova skupina izjavila, da se do svojega kongresa dne 25. dec. t. l. sploh ne more obvezno pogajati, brezuspešno končala. Naša zastopnika sta izjavila svoje obžalovanje, da do sestave širšega delavskega bloka ni prišlo, ker blok bi bil pri dobri volji vseh udeleženih strank mogoč, tudi brez načelnih žrtev.

S tem pa, če se zastopniki vseh označenih strankarskih vodstev niso sporazumeli, pa še ni rečeno, da je misel rdečega bloka pokopana. Mi bomo delali na vstvaritvi bloka naprej in kdor je za enotni volivni nastop razrednega delavstva v Sloveniji, pojde z nami. Slepomišenje ne velja, volja delavstva, ki rdeč socialističen blok zahteva, je več, kot kaprica raznih „voditeljev“ strank.

*

Vlada kraljevih komisarjev pripravlja „svobodne“ volitve. V ta namen je vpokojila nekaj vseučiliških profesorjev, ker so se priznali k republikanstvu, med njimi celo rektorja zagrebške univerze prof. Polića. P. P. vlada se sklicuje na zakon, češ, da zakon prepoveduje drž. uradniku izražati republikansko mišljenje. Prvo je že tak zakon škandal prve vrste, ki so ga zakrivili radikali v

pretečenem parlamentu ob sopomoči današnjih samostojnih demokratov. Še večji škandal pa je, da ga uporablja vlada, ki ne uživa zaupanja parlamenta, vlada, ki vse druge zakone in celo ustavo gazi, če ji to strankarsko politično koristi. In uporablja ga proti vseučiliškim profesorjem, katerim je svoboda učenja z ustavo garantirana... Naj P. P. vlada vpraša današnjega svojega kolega Šurmina v vladi, ki ga je svojčas madžarska vlada iz političnih razlogov nasilno vpokojila, da-li ni cela jugoslovanska javnost ogorčeno protestirala proti preganjanju iz političnih razlogov — kako se zamore danes bivši politični preganjanec Šurmin s takim delom vlade strinjati?

Ta korak P. P. vlade bo odjeknil tudi v inozemstvu in bo vrgel jasno luč na naše absolutistične razmere. Če bo pa sicer vlada vsakega republikanca-uradnika vpokojila, ji pa prorokujemo, da bo redukcija uradništva kaj hitro izvršena...

Pa tudi manjše može preganja P. P. režim in gazi zakon. Župana na Ježici je veliki župan odstavil, ker ni hotel dati potrdila o bivanju nekih Orjuncev v ježiški občini, ki v občini niso stanovali odnosno se niso policijsko prijavili. Kaj briga našo vlado samouprava občine, če ne morejo imeti vsi Orjunci volivne pravice! Mesto, da bi vlada postavila Orjunce pred sodišče, ker so opustili svojo zglasitev za bivanje, pa odstavlja župana, ki nepriglašenim ne more dajati potrdil o bivanju...

Sicer pa še to davno niso vse slike vladnih priprav za „svobodne“ volitve. Pretepi, ubojstva, policijska nasilja so v celi državi na dnevnem redu. Pod Davidovič-Koroščevo vlado se je slično delo za „sporazum“ med SHS začelo, pod vlado kraljevih komisarjev pa se nadaljuje...

*

Dočim pri nas v Sloveniji še ne opažamo baš mnogo volivne vročice, je v ostalem delu države volivna borba dosegla že precejšnjo živahnost. Posebno se bije že ljut boj v Južni Srbiji, kjer bodo Džemijetovci razvili zeleno zastavo proroka proti krščanski raji, ki bo v dveh taborih, v radikalnem „državotvorna“, v demokratskem pa opozicionalna. Južno Srbijo omenjamo za to, ker vsa poročila o tem soglašajo, da so to prve volitve v Južni Srbiji, za katere se vse tamošnje ljudstvo res zanima. Bomo videli, kako sliko nam podajo. Orijent se vzbuja iz stoletnih sanj turške dobe...

Enodušen pohod ljubljanskega proletariata.

Za skupni nastop delavskih strank.

Preteklo sredo 3. t. m. se je vršila v Ljubljani polnoštevilno obiskana konferenca ožjih zaupnikov iz Ljubljane in okolice. Na dnevnem redu je bilo vprašanje volivnega nastopa naše stranke.

V imenu pokrajinskega načelstva je podal s. dr. Milan Korun obširno poročilo o položaju in o namerah naše stranke. Pojasnil je potek dosedanjih pogajanj za skupen nastop delavskih grup, ter orisal stališče in zahteve posameznih strank in pa zahteve naše stranke.

Zastopniki naše stranke so se na vseh pogajanjih zelo zavzemali, da se enoten nastop posreči. Zato smo prikrojili svoje zahteve tako, da bi jih vsaka stranka, ki se šteje res za delavsko stranko lahko sprejela, če ima le malo volje za skupen nastop. Naša edina zahteva je bila, da priznajo vse stranke, ki bi šle v enoten blok **načelo razrednega boja.** S to zahtevo smo popolnoma prodrli in resnici na ljubo naj ugotovimo, da so vse ostale stranke na ta pogoj brez pridržka pristale.

S tem, da smo se na tej kardinalni točki sporazumeli, so za nas odpadle vse zapreke za skupno nastopanje. Težkoče so se pojavile med zastopniki „Nezavisne delavske stranke“ in med zastopniki Narodno-socialistične stranke glede vprašanja republike. Nezavisni zahtevajo, da se ima propagirati delavsko kmetsko republiko, dočim so Narodni socialisti ugotovili, da stoje načeloma na republikanskem stališču, imajo pa celo vrsto državnega uradništva, ki bi bilo izpostavljeno preganjanju, če bi stranka propagirala to parolo, ki je identična s parolami meščanskih republikancev, ki se itak ne bore za bistvo republike, temveč jim je to le vaba za lov na volivce.

Zastopniki naše stranke so imeli pri tem sporu vtis, da bi se dalo pri dobri volji te težkoče premostiti na ta način, da bi se sprejelo v tem vprašanju stara socialistična zahteva, da zahtevamo **socialistično in demokratično jugoslovansko republiko.**

Vsled teh različnih stališč med Narodnimi socialisti in „Nezavisnimi“ so obstala pogajanja na mrtvi točki. Če bo članstvo teh strank krepko uveljavilo svojo zahtevo po enotnem nastopu, potem je še upanje, da pride do enotne delavske liste. Če popuste „Nezavisni“ nekoliko od svoje zahteve, ki je v resnici parola moskovske internacionale, katero seveda ne morejo sprejeti stranke, ki niso v tej internacionali — potem smo prepričani, da bi tudi narodni socialisti lahko usvojili izrazito socialistično zahtevo po socialistični republiki.

Zastopniki Bernotove SSJ, do sedaj niso izrekli svojega stališča, če so za enotnost, pač pa pravijo, da bo sklenal o tem njihov strankin zbor 25. decembra. To je sicer precej kasno, vendar je enotnost tako važna, da bi se dalo čakati, če bi bilo vsaj nekaj upanja, da se bodo po zboru priključili enotnemu nastopu.

Žalibog iz „Napreja“ ni mogoče posneti, kakšno stališče zavzema sedanje načelstvo njihove stranke, ker ni do sedaj priobčil niti besede o pogajanjih za enotnost, niti ni priobčil pisma našega načelstva, v katerem jih vabimo k enotnemu nastopu in niti ni priobčil izjave Šoštanjskega delavstva, katero smo mi objavili že v prošli izdaji.

Iz tega molčanja bi se dalo sklepati, da njihovo vodstvo ni za enoten nastop baš zelo navdušeno. Na drugi strani imamo pa celo vrsto poročil iz njihovih organizacij, da žele in zahtevajo združitev in enoten nastop. V koliko bodo v stanu to svojo zahtevo uveljaviti, nam ni mogoče prerokovati — želimo pa iz cele duše, da bi se jim posrečilo prepričati vodstvo, da so ogroženi delavski interesi važnejši, kakor pa trma in zakrknjenost kakega posameznika.

Poročilo dr. Koruna je vzel zbor zaupnikov s pritrjevanjem na znanje, nakar se je vršila zanimiva debata, v katero je poseglo okoli 30 zaupnikov. Vsi so bili enodušni v tem, da naj stranka še v bodoče dela za skupnost in enoten nastop in če bi pa načelstvo kake skupine odklonilo enotnost, naj bi se pa stopilo v stik s tistimi organizacijami njihove stranke, ki enotnost žele in zahtevajo.

Do enotnosti mora priti na en ali na drugi način!

Zaupniki so se zavezali, da bodo poskrbeli čimboljšo udeležbo na konferenci, **ki se bo vršila v nedeljo 14. decembra v veliki dvorani Mestnega doma.** Na konferenco bodo povabljeni zastopniki iz vseh krajev ljubljanske oblasti in je gotovo, da bo imela za nadaljno zedinjevalno akcijo velik vpliv.

Politične vesti.

Manifest glavnega odbora naše stranke, ki ga prinašamo na uvodnem mestu, priporočamo vsem našim sodrugom naj ga vestno prečitajo, ter razlože svojim tovarišem.

Manifest sam po sebi je sijajno delo, lahko rečemo — najkrepkejša poteza, ki jih je dosedaj storila naša zedinjena stranka. Iz njega odseva železna logika in nepomirljiv borben duh, s katerim prehaja stranka v volivno borbo. Vsaka beseda v manifestu je kakor na nakovalu skovana resnica in posamezne zahteve so jasne, rezke, nepopopustljive in trde kakor udarci kladiva.

Vsak, ki manifest vestno prečita, mora reči, stranka, ki ima tako jasno začrtano pot, mora zmagati! In manifest sam pravi da ne odnehamo prej, da bo Jugoslavija pravična država za delavno ljudstvo in da se bo spremenila v socialistično republiko.

Manifest bo izšel tudi na letakih, katere bo tajništvo pravočasno razposlalo na vse organizacije.

Prva bomba.

Zadnja številka nezavisnežev je že otvorila volivni ogenj. Z debelim naslovom razkrinkava „izdajalstvo social patriotov v Brodu. V tem članku piše, da so prišli končno na sled kdo je kriv poloma brodske stavke. Delavci Savić, Rahić, Šarkandi in Zinauer so baje vložili napram tvornici tožbo, da se jim izplača vsakemu po 60 tisoč Din, katere jim je tvrdka obljubila, če zlomijo stavko. Oni so to res storili — sedaj pa ko so opravili svoje judeževo delo, jim pa tvornica obljubljene nagrade noče izplačati. Seveda piše Del. kmetski list, da so omenjeni delavci — „socialpatrioti“.

Urednik našega lista se je obrnil za pojasnilo na Strokovno komisijo, kjer so mu dali o celi zadevi naslednje informacije:

1. **Da so bili gospodje Savić, Rakić, Šarkandi in Zinauer vse do izbruha stavke člani neodvisne kovinarske strokovne organizacije.**

2. **Da so prestopili po zlomljeni stavki v radikalno stranko.**

3. **Da je vodila proti njim naša kovinarska organizacija v Brodu celo leto kar najbolj ogorčeno borbo in da je po zlomljeni stavki izdajala proti njim celo letake najostrejše vsebine, v katerih te neznačajneže poimensko razkrinkava.**

Ves dokazilni material in letaki so vsakomur na ogled v tajništvu Strokovne komisije, v Šelenburgovi ulici.

Ves dokazilni material in letake je naš urednik na lastne oči videl, kakor ga lahko vidi vsak, ki se za zadevo zanima. Da se bo pa stvar še bolj razjasnila, je pa Strokovna komisija napram Delavsko-kmetskemu listu že vložila tožbo, da bo cela grdobija tudi pred sodiščem razkrinkana.

K temu napadu ni treba mnogo komentarja, kajti moskovske metode zavijanja in laži so že tako poznane, da jim še malo kdo veruje. Iz članka se vidi, da bodo „Nezavisni“ naperili ves volivni ogenj na nas socialiste, dočim bodo puščali kapitaliste lepo v miru. Mi to ugotavljamo zato, da bo javno ugotovljeno, da „Nezavisni“ niso le odgovorni za razcep, temveč tudi za nadaljevanje bratomorne borbe.

Komunističen način zedinjevanja.

Zadnja številka našega strokovnega lista **„Delavec“** prinaša par zanimivih citatov nekaterih vodilnih funkcijonarjev moskovske internacionale. Članek je zelo poučen in zanimiv, vendar moremo vsled pomanjkanja prostora priobčiti le kratek izvleček.

Tajnik moskovske internacionale Losowsky pravi k zedinjenju tole:

Za nas je najvažnejše vprašanje, če nam bo omogočil predlog za zedinjenje, ki ga bomo stavili Amsterdamovcem, priti še v ožje stike z masami, ki se nahajajo v reformističnih strokovnih organizacijah. Nas zanima, če bomo mogli vdreti na podlagi naših predlogov v refomistične strokovne organizacije, če bo mogoče zadobiti simpatije še širšega kroga delavcev, tudi na nevarnost, da bi morali dva do tri dni z Amsterdamci, skupaj sedeti.

Dalje pravi: Mi smo za zedinjenje, ker hočemo dobiti možnost, da razširimo delovno polje komunizma („Pravda“ z dne 15. julija).

Isti piše v časopisu „Trud“ z dne 13. julija. Borba za zedinjenje pomenja silen porast naše revolucionarne energije. Jaz bi mogel formulirati našo nalogo takole: Za en zob — dva zoba, za eno oko — cel gobec. Tako se je treba boriti z reformisti. Ako ostajajo komunisti v reformističnih strokovnih organizacijah, delajo to zato, da bi postavili cele organizacije **na glavo...**

V reformisičnih organizacijah morajo biti elementi, ki jih **razkrajajo** in osvajajo vedno širše množice.

„Delavec“ prinaša še citate od predgsednika moskovske internacionale Zinowjeva, od predsednika vseruske strokovne zveze Tomskyja in iz sklepov kongresa III. internacionale z dne 23. julija. Vsi ti citati imajo enako tedenco — razbiti in razkropiti socialistične organizacije.

Ko človek te stvari prečita, mu pride nehote na misel vprašanje: **Kdaj bo delavstvo rešeno te smrdljive kuge?**

DOPISI.

Svoboda v Ptuju bo priredila nekaj tečajev: pouk za slovenščino, plesne vaje ob nedeljah in sicer: popoldne za začetnike, zvečer za odrasle. Prijave se sprejmejo v prodajalni kons. društva, na Bregu pri sodr. Podgoršku.

Zagorje. V nedeljo, dne 30. nov. se je vršil pri nas v rudniški restavraciji na Toplicah javen shod Soc. stranke Jugoslavije, na katerem je poročal sodr. V. Eržen iz Maribora. Navzlic vsem intrigam vsakobarvnih nasprotnikov naše socialne misli v Zagorju, je bila udeležba povoljna. In sodr. Eržen nam je v markantnih potezah obrazložil natančno sedanji politični položaj v državi, ter iz njega vse izvirajoče zlo za delavski razred. Zlo katero se danes izvaja nad delovnim ljudstvom v državi, od strani kapitalističnega razreda je samo posledica politične nezrelosti našega delavstva, katero izrabljajo gotovi politični farizeji v to, da delavstvo odvajajo od njegovega pravega cilja, v korist buržuazije. Temu se pa more odpomoči le, ako bo delavstvo strnilo svoje vrste v Socialistični stranki Jugoslavije. Dne 8. februarja bo imelo delavstvo zopet priliko odločati, ali si izvoli še v nadalje svoje sedanje mesarje, ki danes iz njega derejo kožo in pijejo njegov mozeg, ali pa postane sodnik čez nje. Ako hoče delavstvo biti toraj sodnik čez svoje tirane, bo moralo dne 8. februarja voliti **socialistično.**

Slovenji gradec. V nedeljo, dne 30. XI. se je vršil tukaj sestanek zaupnikov in somišljenikov SSJ, ki je sklenil v najkrajšem času ustanoviti Krajevno organizacijo SSJ za Slovenji gradec. Pripravljalni odbor tvorijo sodrugi: Tanc Anton, uradnik, Slovenji gradec; Ravtar Ferdo, uradnik, Slovenji gradec; Vanek Ivan, progovni nadziratelj, Slovenji gradec; Slivnikar Anton, žagar, Slovenji gradec; Bricman Ivan, žel. dela-

Svetovno znano FOX čistilo je za čevlje vendar najboljše.

vec, Pameče; Engelbert Franc, železniški delavec, Šmartno pri Slovenjem gradcu; Vrčkovnik Vinko, železniški delavec, Šmartno pri Slovenjem gradcu.

Breg pri Ptuju. Zabavni večer, kateri se je vršil dne 19. t. m. v občinski pisarni, je bil zelo zanimiv, in pa za mlade zelo poučljiv. Obravnavali smo namreč občinski proračun. Prvo odlikovanje so si zaslužili naši kapitalisti. Zelo zanimive slike si lahko videl, ko je naš sodrug predlagal plačo za župane. Kljub temu, da so gospodje pred volitvijo župana enemu naših sodrugov obljubili še enkrat večjo svoto. Ker pa je dotičnik zelo popustljiv, dober in mehkega srca, smo izvolili gospodom nepriljubljenega sodruga. To pa mora biti zato z manjšo plačo zadovoljen. Da si pa občinarji Brega ne bodo v strahu, naj vzame na znanje, da dobi župan na Bregu celih 600 K na mesec. Ti gospodje so tako navajeni, da če kdo zahteva nekaj proti njihovi volji, ga nesramno nahrulijo. Potem pa še grozijo z razpustom občinskega sveta, z gerentstvom in sodnijo. Najbolj pa se šopiri dobro poznani, z marelo odlikovani, potem pa v bolnišnico poslani g. Johann Vindiš. Ko smo mi zahtevali povišanje plače za župana, se je ta človek celo izjavil, da bi mi radi spravili tudi občino tako na kant, kot so spravili delavci tovarno Petovijo, ker so zahtevali previsoke plače. Pa vsaj je itak g. Vindiš z gospodom v Petoviji tudi v sorodstvu in on svojega programa ne bo izpremenil. Sam pa plačuje svoje delavce zelo slabo, za priboljšek pa deli zaušnice. Toliko so delavci v Petoviji na boljšem, da dobijo na dan po 60 kron, pa nič zaušnic. Gospodom moramo pa čestitati, ker so nekateri že po 20 let občinski odborniki, pa še ne razumejo občinskega reda. Ko se je vršilo namreč sklepanje o občinskih dokladah na vino, so se gospodje posebno g. „Deutschslovene“ Iglič repenčili, da morajo zastopniki gostilničarjev zapustiti sobo. Sivolasi gospodje namreč ne vedo, da ona dva ne zastopata sebe, ampak vse gostilničarje v občini. Ker so gospodje Zima, Iglič, Vindiš sedaj v prvem občinskem odboru jim ne zamerimo. Lahko še tudi naprej gobezdajo, mi se vam ne damo, mi smo davkoplačevalci.

Naznanite čuvarje skrinjic!

Iz stranke.

Okrožni konferenci v Celju in prevaljah se bosta vršili in sicer: **v Celju** v nedeljo, 8. decembra v hotelu „Union“ v kleti (zimsko kegljišče). Začetek ob pol 9. uri dopoldne. **V Prevaljah,** v nedeljo, 7. decembra v Zadružnem domu (Konzumno društvo) v čitalnici. Začetek ob pol 9. uri dopoldne.

Na zadnje okrožnice nismo dobili še od vseh krajevnih organizacij tozadevne odgovore. Prosimo jih, da to takoj store, da ne nastane nepotrebno pisarjenje in pa zastoj v poslovanju.

Izgradnja organizacij v volivnem boju naj bo ena glavnih nalog funkcionarjev in pa zaupnikov. Povsod, kamor pridejo naši agitatorji, naj poskušajo pripraviti teren za ustanovitev organizacije, ki bo stalno stala na straži in delovala na zboljšanju življenskega položaja delovnemu ljudstvu. Zato ni zadosti, da odda delavstvo pri volitvah glasove za stranko, ampak mora biti tudi stalno v stiku z organizacijo.

Socialističen tisk more v volivnem boju veliko koristiti, zato moramo gledati, da ga razširimo v vse delavske kraje. Vsak zaupnik se mora zavedati, da gibanje brez tiska ne pomeni nič. Potom tiska je mogoče stalno razkrinkavati naše sovražnike, ki hočejo nevtralno javnost napačno in pa nam sovražno informirati. Izrabite volivni boj tudi v to, da razširite naš tisk v vsako delavsko hišo. Pri nobeni priliki ne pozabite zbirati za **volivni in tiskovni sklad.** Meščanske stranke imajo tako dobro razpredeno mrežo svojega tiska, da bomo morali napeti vse sile, da razkrijemo vse laži in pa obljube, ki bodo deževale za časa volivnega boja v podvojenem številu. Kdor nam hoče tu pomagati, ta naj zbira za volivni in tiskovni sklad SSJ.

Čuvarje skrinjic sporočite takoj Pokrajinskemu tajništvu, Ljubljana, Vidovdanska c. št. 12. Tam, kjer nimamo organizacij, naj to store naši zaupniki in somišljeniki. — Na delo!

Volivne sestanke naj prirejajo krajevne organizacije zelo pogosto. Na teh sestankih naj se prečita **volivni proglas naše stranke.** Organizira naj se volivna propaganda in razdeli med zaupnike delo, tako, da ne bodo posamezniki preobremenjeni. Zavedajo naj se funkcionarji, da bodo želi takrat uspehe, kadar bo podrobno delo do potankosti organizirano in izvršeno. Agitacija od moža do moža, od hiše do hiše, od vasi do vasi pomeni 100krat več, kakor ves pomp. Na delo sodrugi!

Iz uprave.

Cenjene naročnike, ki so z naročnino v zastanku, prosimo, da jo poravnajo. Tako kakor naročniki, želi tudi uprava red in točno poslovanje. Tisk, ki požre ogromne svote je potrebno takoj in točno plačevati. Če pa cenj. naročniki redno ne plačujejo, pride uprava v težaven položaj, ker je navezana na edini dohodek — na naročnino. Zato prosimo, da store cenj. naročniki edino dolžnost, da nam nakažejo zaostalo naročnino. **Uprava.**

TISKOVNI SKLAD.

Dosedaj na branih .	Din	8972.65
Topolovec Anton . .	„	10.—
Ocvirk Karol, Prevalje	„	10.—
Krulec Franc	„	10.—
Jovanovič Dragotin .	„	5.—
M. Novak, Mežica . .	„	10.—
Peter Logar, Mežica .	„	5.—
Jamnik, Prevalje . .	„	100.—
Zapečnik Marija . . .	„	20.—
Skupaj . .	Din	9140.65

Sodrugi, somišljeniki, posnemajte vrle Mežičane in zbirajte za volivni sklad. Držite se pregovora, kdor hitro da, ta dvakrat da.

PRIJETNE VESTI ZA BOLNE NA REUMATIZMU.

Pred dvemi leti je iznašel mladi ruski zdravnik in bakterijolog dr. Rahlejev izvrstno zdravilo proti vsem vrstam reumatizma, katerega je imenoval vsled njegovih slavnih delov Radio-Balsamica. Z uporabljanjem tega leka pri bolnikih obolelih na reumatizmu, trganju in reumatičnemu išiasu, so se dosegli neverjetni rezultati, tako, da je Radio-Balsamica priznan od vsih medicinskih avtoritet Evrope kot edino in najsigurnejše sredstvo proti vsem vrstam reumatizma.

Zdravilo se uporablja kot mazilo ter vedno hitro deluje, ne da bi škodovalo srcu kakor ne pušča nikakih sledov na koži in tudi ne na organizmu.

Vsled vojne trpi naš narod mnogo na reumatizmu, toda sedaj imajo tudi največji reumatičarji priliko, da se z dve do tremi stekleničicami lahko in hitro izlečijo.

Za izdelavo in prodajo tega zdravila je odprl dr. Rahlejev laboratorij v Beogradu, Kosovska ulica 43.

Izdajatelj: Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.
Odgovorni urednik: France Vidmar.
Tisk J. Blasnika naslednikov v Ljubljani.

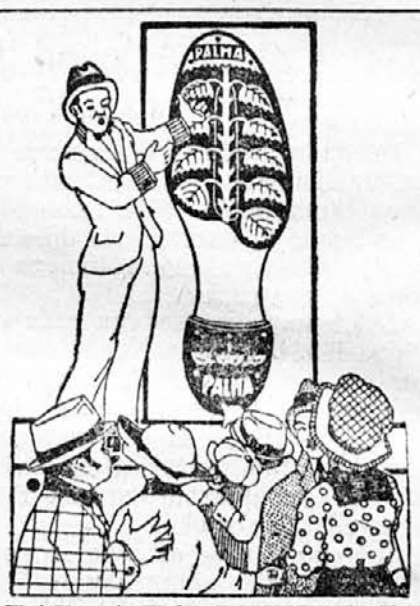

PALMA PODPETNIKI IN PODPLATI so najboljši!

Veletrgovina usnja
Brata Moskovič, Ljubljana
priporoča svojo veliko zalogo tu- in inozemskih izdelkov po najnižjih cenah. Ustanovljeno l. 1888

Konfekcijska tovarna
Fran Derenda & Cie.
družba z omej. zavezo, Ljubljana.
Pisarna: Emonska cesta štev. 8.
Tovarna: Erjavčeva cesta št. 2 (nasproti dramskega gledališča).
Tel. int. št. 313 in 249. Brzojavi: Derenda.
Najstarejša, najmodernejša in največja tovarna moških, deških in fantovskih oblačil ter vsakovrstnih uniform po predpisanih krojih.
Konkurenčne cene. Zanesljivi in prvovrstni delavci dobe delo proti kavciji tudi na dom.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!
Tvornica „Svetlin“
priporoča svoje prvovrstne kemične izdelke, kakor
„SVETLIN“ la in „MARICA“ krema za čevlje
„SVETLIN“ vazelinska mast za usnje
„SVETLIN“ voščilo la, belo in rumeno
Pisarna in zaloga: LJUBLJANA, VEGOVA ULICA ŠTEV. 2.

Ivan Jax & sin
Ljubljana, Gosposvetska c. št. 2
Šivalni stroji z desetletno garancijo.
Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarn v Lincu. Ustanov. leta 1867. Došlo je ravnokar večje število strojev za vsako obrt. Vezenje poučuje brezplačno. Pisalni stroji „Adler“ in „Urania“. Kolesa iz prvih tovarn:
Dürkopp, Styria in Waffenrad.
Ceniki zastonj in franko.

Prva
Mariborska delavska pekarna
r. z. z o. z. V MARIBORU, Tržaška c. 37-38.
Telefon št. 324. — Ustanovljeno l. 1898.
Moderno in higijensko urejena pekarna priporoča svoje okusno in vedno sveže pecivo v polni teži. Pecivo se dostavlja tudi na dom.

Zahtevajte povsod
„Jadran“
terpentinovo čistilo za čevlje, ker je najboljše.
Ako čistite čevlje edino le z »Jadran« kremo«, si prihranite mnogo denarja.
Vaši čevlji ne razpokajo, ostanejo mehki in trpežni.

JUHAN
se dobi v vseh specerijskih prodajalnah

Priporočamo gospodinjam
„ADRIA“
ječmenovo ljudsko kavo, dvojno sladno „Meta“, dvojno sladrženo „Sidro“ kavo, no ječmenovo
Zahtevajte jo povsod.

Cognac Medicinal Liquer, triple séc slivovka, brinjevec, tropinovec, rum itd.
po najnižjih dnevnih cenah
„ALKO“
veletrgovina žganja
družba z omejeno zavezo
Ljubljana — Kolizej.

ZA JESEN IN ZIMO
priporočamo veliko zalogo raznega sukненega in volnenega blaga za obleke, sukne, plašče in kostume. Perilni barhent v najnovejših modnih vzorcih. Razne volnene in šivane odeje i. t. d.
A. & E. Skaberne, Ljubljana
Mestni trg 10
Zmerne cene. Solidna postrežba.

En gros
Letna trikotaža, nogavice, galanterija in drobnina
Gaspari & Fanninger
Maribor, Aleksandrova cesta štev. 48
En gros

Zvezki v korist Podpornemu društvu slepih!
Šolske zvezke
vseh vrst, trgovske knjige, mape, bloke, notese itd. izdelava in razpošilja najceneje
Papirna industrija in knjigoveznica
ANTON JANEŽIČ, LJUBLJANA
Florjanska ulica 14.
Zahtevajte povsod zvezke v korist slepcev. Dobivajo se tudi v vseh prodajalnah Konsum. društva in v drugih trgovinah
Zvezki v korist Podpornemu društvu slepih!